

ВАЛЕНТИНА ЖУРАВЛЬОВА

НАХАЛНИЦАТА

Превод от руски: Марко Марков, 1977

chitanka.info

Видях я за първи път преди три години. Тогава тя беше едно тихо, тихо момиченце. Свенливо молеше за автографи и гледаше писателите с разширени от изумление очи.

За три години тя не пропусна нито едно от заседанията на литературното дружество на фантастите. В същност никой не я беше канил. Но и никой не я гонеше (за това несъмнено сме виновни и носим пълна отговорност). Тя седеше на края на стола и ловеше жадно всяка дума. Слушаше дори тези, които фъфлеха или отегчително дърдореха глупости. И то с такова възторжено внимание, с каквото навярно са слушали Цицерон неговите съвременници.

Постепенно свикнахме с нея. С тава, че мълчи. И когато тя заговори, това беше напълно неочаквано за нея. То се случи при обсъждането на един нов роман, разводнен и претрупан с научно-популярни отстъпления. Авторът харесваше много романа си и нашите критични забележки не му направиха впечатление.

— Знаете ли какво — каза авторът, усмихвайки се добродушно, — хайде да попитаме детето. Както се казва, с устата на младенците... хм... Е, детенце, хареса ли ти нещо в моята книга?

Детето се отзова охотно:

— Да, разбира се.

— Отлично! — възкликна авторът и като се усмихваше поощрително, запита: — А какво именно?

— Стиховете на Антоколски. На четирнадесета страница има осем реда — чудесно са написани!

Едва сега видях, че вече го няма свенливото момиченце с разширени от изумление очи. Вместо него седеше нахално дяволче със зелени панталонки и светлолилаво кожено якенце, с издути от книги джобове. Гледаха ни ехидни очи, изписани (още не съвсем умело) с молив.

Оттогава нашите заседания се превърнаха, по израза на първия пострадал автор, в пушене на цигари до бъчва с барут.

Към мен Нахалницата се отнасяше с известно снизхождение. Най-дръзките си изказвания правеше не пред всички, а по-късно, когато ме изпращаше до вкъщи. Откакто я поканих у дома, тя започна да идва почти всяка вечер. Не ми пречеше. Ровеше се в книгите и щом откриеше нещо интересно, с часове седеше мълчаливо на дивана. Разбира се, това мълчание беше относително. Тя гризеше ноктите си,

одобрително се кикотеше, а ако нещо особено много ѝ харесваше, подсвиркваше тихо. Така според нея свирели фантастичните ракопаяци от някакъв разказ. Четеше всичко, не само фантастика.

— Между другото, Ромео е глупак — каза тя, като остави томчето на Шекспир. — Ще ви обясня как е трябвало да бъде открадната Жулиета...

Но истински обичаше само фантастиката. Четеше дори най-мизерните разкази и после дълго гледаше в тавана с невиждащи очи. Беше невъзможно да се отучи от това: тя се поставяше на мястото на героите, прекрояваше сюжета и много, скоро загубваше представа кое е прочела и кое е измислила сама.

Веднъж например заяви съвсем сериозно, че е срещнала невидима котка.

— Чува се звук, а котката не се вижда. Веднага си помислих, че е тя.

— Коя?

— Котката, с която е правил опити Грифин. Кемп пита Невидимия: „Нима и досега се скита по света невидимата котка?“ А Грифин отговаря: „Защо пък не?“ Как може да не помните такива неща?! А на Невидимата котка и котетата трябва да са невидими. Представяте ли си?...

Изобщо Нахалницата забелязваше във фантастиката детайли, на които рядко се обръща внимание. Къде, да речем, се е дянал моделът на машината на времето? Именно моделът, а не самата машина. В романа на Уелс бегло се споменава, че моделът е тръгнал на пътешествие във времето. Добре, но защо след Уелс са написани толкова разкази за машината на времето и нито един — за този пътешествуващ модел?...

Но Нахалницата се интересуваше преди всичко от „защо не сега?“ Тя го произнасяше като една дума: „защонесега“. Може ли например да се съживи отрязаната глава на някой професор — и „защонесега?“ Може ли да се напълни вана с течен хелий и да пъхнат там някого за анабиоза — „защонесега?“

Попадна ѝ разказ за полета на човек с криле, снабдени с „електропластмасови“ мускули. Тя дълго въртя списанието, разглеждайки картинките, а след това запита:

— Защонесега?

Престана да чете и три дни ме мъчи със своето „защонесега?“ В края на краищата я заведох при един познат инженер. Той беше изумително търпелив, можеше да разговаря спокойно дори с изобретатели на вечни двигатели.

Нахалницата веднага извади списанието с разказа и подхвана своето „защонесега“. Тогава инженерът разтвори книги по теория на летенето и подробно обясни *защо не сега*.

Колкото по-голямо е едно живо същество, толкова по-малко изгодно е съотношението между мощността, която то развива, и неговото тегло. Затова големите птици — дропли, лебеди — летят лошо. Конят не би могъл да лети, дори да имаше криле. Теглото на човека се намира някъде на границата на допустимото: развиваната от него мощност е достатъчна, за да вдигне въз въздуха седемдесет-осемдесет килограма. Но трябва да се сложи в сметката и теглото на крилето, а тогава съотношението става неблагоприятно.

Инженерът втъпяваше всичко това най-старателно на Нахалницата — с цифри, графики, примери. Тя слушаше, без да го прекъсва, и презрително бърчеше нос. Ала аз все още малко я познавах: не разбрах, какво означаваше това.

Десетина дни Нахалницата не се вести при мен. След това пристигна с изтърган куфар, завързан с връв. Помислих, че заминава някъде.

— Тук са крилето! — изтърси тя.

Просто подскочаше от нетърпение. Учудих се, че е направила нещо: досега тя се ограничаваше само с теоретически разсъждения.

— Момчетата ги направиха. — Противно на обичая си тя говореше сравнително бавно, дори тържествено. — Аз ги измислих, а те ги направиха.

Ето ти новина: Нахалницата си имаше и помощници!

— Сега ще ви обясня всичко — каза тя, дърпайки връвта, с която беше завързан куфарът. — Вече ги изпробвахме, всичко е наред.

Бях свикнала с измислиците ѝ и очаквах да чуя нещо фантастично. Но нейната идея беше проста, ясна и във всеки случай, правдоподобна. Тя обясни всичко с няколко думи.

Човекът е твърде тежък, за да лети на криле — значи, не трябва да се строят мускулолети. Тази истина Нахалницата беше прекроила

посвоему: трябва да се строят мускулолети за животни, които са по-леки от човека.

— Изобщо това е егоизъм — заяви тя. — Защо хиляди години човекът е измислял криле само за себе си? Защо да не се направят криле и за животните?

Защо наистина? Въпросът беше неочакван и аз не знаех какво да отговоря.

В куфара имаше голям риж котарак. Той лежеше върху един чадър. По-точно върху бивш чадър — защото това бяха в същност крилете, измайсторени от чадър.

— Сега ще видите — каза Нахалницата и се зае да поставя крилете на котарака.

Котаракът се отнесе към това с абсолютно спокойствие. Не бях виждала през живота си такъв невъзмутим котарак. Той с нищо не изразяваше недоволството си, докато Нахалницата пристягаше ремъците на крилете. Те бяха широки и черни — с тях котаракът заприлича на птеродактил от илюстрация към фантастичен роман. Но, повтарям, това беше невероятно флегматичен котарак. Той съвсем не се вълнуваше, че ще бъде първият в света крилат представител на своя род. Примижавайки, лениво огледа стаята, добродушно помахна пухкавата си опашка, примъкна се до креслото и като сви под себе си крилете, легна върху тях и, мигновено заспа.

Обясних на Нахалницата в какво се състои грешката ѝ. Не са достатъчни крилете, трябва целият организъм да бъде приспособен за полет. Важна е не само анатомията, но и психиката на животното. Необходимо е и да можеш, и да искаш да летиш.

Това беше напълно логично, но Нахалницата бърчеше нос и въртеше глава.

— Голямо чудо, психика — пренебрежително каза тя. — Той също си има психика...

Тя донесе от антрето якето си, порови из неговите необятни джобове и сложи на масата мишка. Истинска жива мишка. Останалото се разви за части от секундата. Рижият котарак мълниеносно скочи на масата — сякаш го изстреляха с оръдие. Навярно той беше разчел безупречно скока си. Но беше забравил за крилете. Те е трясък се разтвориха, когато той беше вече във въздуха. И ето че котаракът прелетя през масата. Беше гигантски скок: ако я нямаше стената, щеше

да прелети не по-малко от тридесет метра. Той се блъсна в нея, завъртя замаяно глава и се понесе към тавана. Крилете скърцаха и тракаха, това го плашеше и той като побъркан се мяташе около полилея. После с крилете стана нещо, котаракът се запремята, зафуча и тупна в креслото...

Известно време мълчахме, чуваше се само тежкото дишане на котарака.

— Жалко — каза накрая Нахалницата. — Трябваше да взема прилеп. Че какво? Той щеше спокойно да го стигне! Как мислите, нужни ли са на народното стопанство летящи котки?

Уверих я, че народното стопанство спокойно ще мине и без летящи котки. Също и без летящи кучета. Бях сигурна, че Нахалницата ще стигне и до тях.

— Летящи кучета? — повтори тя замислено. — Да, те биха пазили стадата както трябва. Но по-добре ще е, ако тези... как се казваха?... сами летят. Тогава няма защо и да ги пазим.

— Кои?

— Овните — нетърпеливо каза Нахалницата. — Овните, овците... Ще си летят по планинските пасища, нали е чудесно?

Едва сега разбрах, че с Нахалницата трябва много да се внимава. Всяка мисъл тя можеше да извърти посвоему — а знаеш ли как би свършило това? Като подбирах старателно думите си, обясних на момичето, че неслучайно едни животни имат криле, а други — не. Тук е изразен много ясно принципът на целесъобразността: крилете са полезни единствено в случаите, когато животното прекарва във въздуха значителна част от времето си. Иначе крилете ще бъдат само пречка, безполезен товар.

Нахалницата мълчаливо пъхна котарака в куфара.

— Не се отчайвай — ѝ казах, докато обличаше коженото си яке.

Тя ме погледна с отсъстващ поглед и разсеяно отвърна:

— Да, разбира се...

След седмица в градския вестник се появи бележка със заглавие: „Могат ли кокошките да летят?“ Авторът ѝ, кандидат на биологичните науки, пишеше, че тези, дни много жители на града са наблюдавали странно природно явление — кокошка, която дълго летяла на голяма височина. По-рано се смяташе, пишеше кандидатът, че крилете на кокошката са лошо приспособени за полет, но, изглежда, ние все още

слабо сме изучили това, както сме мислили, вече познато същество. Бележката завършваше така: „Няма съмнение, че с течение на времето науката ще разкрие и тази загадка на природата“.

Не се съмнявах, че тук няма никаква загадка и че за всичко е виновна Нахалницата. Впрочем аз също бях виновна. Та нали аз й казах, че крилете не бива да бъдат безполезен товар. Може би това я е навело на мисълта за безполезните криле на кокошката.

Позвъних на инженера, при когото бях ходила с нея.

— Знаете ли, в това има нещо — каза той, след като изслуша моите объркани обяснения. — Наистина! Ето, съществува биониката: техниката копира от природата. Защо да няма, така да се каже, обратни отрасли на знанието? Момичето може да се сметне за основоположник на нова наука, занимаваща се с внедряване на техническите средства сред природата. Помислете си: нали подковаваме конете?... Казвате, значи, летящи овни... Не знам, не знам... Ами ако вземем заек или степна мишка?... Чакайте да помисля, ей сега ще направя набързо малка сметка...

На другия ден във вестника се появи нова бележка. Този път под рубриката „Произшествия“. В нея меланхолично се отбелязваше, че лебедите, които осем години благополучно се подвизаваха в малкото изкуствено езеро на градския парк, внезапно се вдигнали във въздуха и с огромна скорост изчезнали в неизвестна посока.

Препрочитях бележката, когато в коридора се чу звън. Беше Нахалницата. Нито веднъж не бях я виждала в такова прекрасно настроение.

— Имам гениална идея! — изтърси тя още от прага. Беше ужасно доволна от себе си и ни най-малко не я смути моят мрачен вид. — Сега ще ви разкажа всичко...

— За кокошката ли? — заинтересувах се аз.

— Кокошката — това е глупост! — махна с ръка Нахалницата. — Голямо чудо — кокошка...

Тогава я попитах за лебедите. Тя нетърпеливо се намръщи.

— Лебедите са също глупост. Може би те са решили да прекарват във въздуха по-голяма част от времето си. Нали вие сама така казвахте. Ние само им удължихме крилете, залепихме им нови пера. За да не бъдат крилете безполезен товар. Знаете ли, може да се

удължат дори крилете на гълъбите. За скорост. Но с рибите ще бъде по-интересно.

— С рибите ли? — попитах аз, опитвайки се да спечеля време.

— Ами да! Нали техните плавници са също като криле. Например делфинът: представяте ли си колко хубаво ще лети той! Или рибата-меч... Тя и така развива осемдесет километра в час. А ако ѝ се поставят криле... Кажете ми, нужни ли са на народното стопанство летящи риби?...

В един миг почувствувах, че се обърквам и просто не зная какво да възразя. Изведнъж ми се стори, че нахалното момиченце, което стоеше пред мен, е самата фантастика, живо въплъщение на фантастиката. Въплъщението беше нетърпеливо, непризнаващо никакви прегради, с одраскан нос и остри пламъчета в очите. Трябваше да се направи нещо и аз се позовах на еволюцията: крилете и плавниците са резултат на дълъг подбор, довел до най-целесъобразни форми.

— Голямо чудо, еволюция! — без да ме доизслуша, каза Нахалницата. — Но нали еволюцията не е завършила! Тя продължава, само че бавно. А защонесега? Нали всичко може да се направи по-бързо. Да се шибне тази еволюция, разбирате ли?

Вече съвсем ясно си представях този „шибнат“ свят, в който летящи котки преследват летящи мишки, крилати кучета гонят крилати зайци, слонове на подводни криле изпреварват крилати делфини, а рибарите закачват мрежите си на балони... Мярна ми се мисълта, че съм изпуснала дух от бутилка. Почувствувах — напълно сериозна! — отговорност пред човечеството.

И тогава се появи спасителната идея. Тя беше сполучлива и най-важното — напълно съвременна. Още малко и нищо вече не би могло да спре Нахалницата. — Голямо чудо, криле — казах аз, подражавайки ѝ старателно. — Всеки знае така! В края на краищата, да се лети с криле е старомодно. Виж, антигравитацията — това е друга работа. Наистина, някои смятат, тя е въпрос на далечно бъдеще. Но защо? Защонесега?...

* * *

Сега, когато пиша тези редове, Нахалницата седи в креслото до прозореца, подвила нозе под себе си. Чете „Физика за всички“ от Ландау и Китайгородски. Втори месец тя чете само физика. През това време нямаше никакви произшествия. Тя седи, забила нос в книгата, гризе нокти и машинално намотава коси на пръста си.

Всичко е тихо и спокойно.

Засега тихо и засега спокойно.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.